

ASSESSMENT OF THE PARTICIPATION OF THE COMMUNITY TOURISM ACTIVITIES IN MU CANG CHAI (YEN BAI)

Do Huyen Trang

TNU - University of Sciences

ARTICLE INFO		ABSTRACT
Received:	19/5/2021	In recent years, Mu Cang Chai is an attractive destination attracting tourists. However, tourism development has not been commensurate with its potential, local communities' awareness and participation in tourism activities are limited in quantity and quality, and community life has not been improved. The study assesses the level of participation of the local community in tourism activities in order to attract the participation of the community, contributing to the development of local tourism. The author uses the method of information collection, the sociological investigation by the questionnaire, and synthetic assessment based on the 7-level scale of Pretty (1995). Survey results from 350 people participating in tourism activities show that the community's participation and understanding in tourism activities are still low, although the participants are mostly young laborers. However, their education level is not high, and tourism has not brought many socio-economic benefits to the community. Besides, the people have not been empowered in tourism activities. Therefore, it is necessary to have solutions to increase the participation of the community in tourism activities, contribute to hunger eradication and poverty reduction, and promote tourism to become a key economic sector of Mu Cang Chai district.
Revised:	07/6/2021	
Published:	09/6/2021	
KEYWORDS		
Tourism		
Local community		
Participation of the community		
Participation level		
Tourism activities		
The scale		

ĐÁNH GIÁ MỨC ĐỘ THAM GIA CỦA CỘNG ĐỒNG TRONG HOẠT ĐỘNG DU LỊCH Ở MÙ CANG CHÁI (YÊN BÁI)

Đỗ Huyền Trang

Trường Đại học Khoa học - ĐH Thái Nguyên

THÔNG TIN BÀI BÁO		TÓM TẮT
Ngày nhận bài:	19/5/2021	Trong những năm gần đây, Mù Cang Chải là điểm đến hấp dẫn thu hút khách du lịch. Tuy nhiên, phát triển du lịch chưa tương xứng với tiềm năng, cộng đồng địa phương nhận thức và tham gia vào hoạt động du lịch còn hạn chế về số lượng và chất lượng, đời sống cộng đồng chưa được nâng cao. Nghiên cứu đánh giá mức độ tham gia của cộng đồng địa phương trong hoạt động du lịch nhằm thu hút sự tham gia của cộng đồng, góp phần phát triển du lịch địa phương. Tác giả sử dụng phương pháp thu thập thông tin, điều tra xã hội học bằng bảng hỏi và đánh giá tổng hợp dựa trên thang đo 7 bậc của Pretty (1995). Kết quả đánh giá khảo sát từ 350 người dân tham gia hoạt động du lịch cho thấy sự tham gia và hiểu biết của cộng đồng vào hoạt động du lịch còn thấp, mặc dù những người tham gia đa phần là nguồn lao động trẻ, tuy nhiên trình độ học vấn của họ chưa cao và du lịch chưa mang lại nhiều lợi ích về kinh tế - xã hội cho cộng đồng, người dân chưa được trao quyền trong các hoạt động du lịch. Vì vậy, cần phải có những giải pháp tăng cường sự tham gia của cộng đồng vào hoạt động du lịch, góp phần xóa đói, giảm nghèo, thúc đẩy du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn của huyện Mù Cang Chải.
Ngày hoàn thiện:	07/6/2021	
Ngày đăng:	09/6/2021	
TỪ KHÓA		
Du lịch		
Cộng đồng địa phương		
Sự tham gia của cộng đồng		
Mức độ tham gia		
Hoạt động du lịch		
Thang đo		

DOI: <https://doi.org/10.34238/tnu-jst.4524>

Email: dotrangnlyb@gmail.com

<http://jst.tnu.edu.vn>

252

Email: jst@tnu.edu.vn

1. Mở đầu

Cộng đồng địa phương là một trong những bên liên quan trong phát triển du lịch có vai trò hết sức quan trọng, vừa là nền tảng, vừa là động lực và mục tiêu cho phát triển bền vững, nhất là những vùng kinh tế khó khăn. Đồng thời, cộng đồng cũng có đóng góp không nhỏ trong vấn đề khai thác tài nguyên du lịch để hình thành nên các loại hình và sản phẩm du lịch. Ở góc độ khác, cộng đồng địa phương có vốn tri thức kinh nghiệm và truyền thống văn hóa bản địa của chính họ là nguồn tài nguyên du lịch văn hóa hấp dẫn khách du lịch [1]. Vì vậy, sự tham gia của cộng đồng địa phương ảnh hưởng lớn đến tính bền vững của hoạt động du lịch.

Sự tham gia của cộng đồng là một quá trình, trải qua rất nhiều bậc của sự phát triển, kết hợp với sự khuyến khích và hướng dẫn từ những người có chuyên môn bên ngoài. Mỗi bậc mô tả một mức độ khác nhau của sự tham gia và phản ánh các mối quan hệ quyền lực giữa họ. Mức độ tham gia vào hoạt động du lịch của cộng đồng khác nhau tùy thuộc vào vai trò của cộng đồng và tùy theo từng địa phương [2]. Có rất nhiều học giả trên thế giới đã nghiên cứu về mức độ tham gia của cộng đồng trong quá trình phát triển nói chung và phát triển du lịch nói riêng. Đáng chú ý nhất phải kể đến Arnstein (1969) đưa ra 8 bậc đánh giá mức độ tham gia [3], Deshler & Shock (1985) trình bày về mức độ tham gia của cộng đồng phân cấp độ từ tham gia thụ động đến tham gia tích cực [4], Pretty (1995) chia quá trình tham gia của cộng đồng thành 7 mức độ [5], Tosun (2000) chia 3 mức độ tham gia của cộng đồng là tham gia cưỡng chế, tham gia thụ động, và cao nhất là tham gia tự nguyện [6]. Mặc dù có nhiều nghiên cứu về sự tham gia của cộng đồng trên thế giới cũng như ở Việt Nam. Tuy nhiên, khoảng trống nghiên cứu ở đây là việc nghiên cứu sự tham gia của cộng đồng mới mang tính chung chung chưa cụ thể hoặc chỉ tập trung nghiên cứu nhận thức, sự hiểu biết của cộng đồng về những lợi ích do du lịch mang lại để tìm kiếm sự ủng hộ từ họ.

Mù Cang Chải là huyện miền núi phía Tây của tỉnh Yên Bái có tiềm năng lớn để phát triển du lịch. Hoạt động du lịch ở Mù Cang Chải mới được khai thác trong những năm gần đây đã bước đầu phát triển và có những thành công nhất định [7]. Tuy nhiên, trong quá trình tổ chức, hoạt động du lịch vẫn còn nhiều khó khăn, người dân nhận thức và tham gia vào hoạt động du lịch còn hạn chế về số lượng và chất lượng, du lịch chưa thực sự là ngành nghề đem lại nguồn thu nhập chính cho cộng đồng, đời sống cộng đồng chưa được nâng cao. Nghiên cứu này được thực hiện nhằm đánh giá mức độ tham gia của cộng đồng trong hoạt động du lịch ở Mù Cang Chải, Yên Bái. Kết quả nghiên cứu góp phần phát triển du lịch Mù Cang Chải trong hiện tại và tương lai, hướng tới mục tiêu phát triển du lịch bền vững.

2. Phương pháp nghiên cứu

2.1. Phương pháp thu thập thông tin

Thu thập thông tin thứ cấp thông qua các nguồn tài liệu, số liệu, báo cáo, công trình nghiên cứu và các thông tin từ website, bài báo,... Đồng thời, tiến hành thu thập thông tin sơ cấp qua quan sát trực tiếp và phỏng vấn cộng đồng địa phương. Các dữ liệu, thông tin được chọn lọc, phân tích và tổng hợp cho phù hợp với yêu cầu, nội dung của đề tài.

2.2. Phương pháp điều tra xã hội học

Tác giả sử dụng phương pháp bảng hỏi, tiến hành lấy ý kiến của cộng đồng địa phương theo phương pháp chọn mẫu ngẫu nhiên đơn giản, với tiêu chí cộng đồng tham gia khảo sát là những người sinh sống trên địa bàn huyện Mù Cang Chải, trực tiếp tham gia hoạt động du lịch, phục vụ du khách trong các dịch vụ như: ăn uống, lưu trú, vận chuyển, hướng dẫn, biểu diễn nghệ thuật, bán hàng lưu niệm. Số lượng mẫu được tính theo công thức Linus Yamane:

$$n = \frac{N}{1 + N.e^2}$$

Trong đó: n là quy mô mẫu; N là tổng thể; chọn khoảng tin cậy 95%, mức sai lệch cho phép là $e = 5\%$. Tổng số người dân tham gia hoạt động du lịch là 2200 người [8]. Từ đó, có kết quả số mẫu cần điều tra là 338. Để đảm bảo tránh sai số, tổng số phiếu được điều tra là 350 phiếu.

2.3. Phương pháp đánh giá tổng hợp

Kết quả nghiên cứu được phân tích bằng phương pháp đánh giá tổng hợp nhằm xác định tình hình tham gia hoạt động du lịch của cộng đồng và làm rõ mức độ tham gia của cộng đồng trong hoạt động du lịch dựa theo thang đo 7 bậc của Pretty (1995) theo các mức độ: Tham gia thụ động, tham gia cung cấp thông tin; tham gia tư vấn; tham gia khuyến khích vật chất; tham gia chức năng; tham gia tương tác; tham gia chủ động trong 3 hoạt động chính của cộng đồng: Hoạt động bảo vệ tài nguyên du lịch; hoạt động cung ứng các dịch vụ và lập kế hoạch phát triển dịch vụ du lịch; hoạt động quảng bá du lịch. Cách thức thực hiện và kết quả được thể hiện trong phần kết quả nghiên cứu. Từ đó, đánh giá được mức độ tham gia của cộng đồng trong hoạt động du lịch ở Mù Cang Chải (Yên Bái).

3. Kết quả nghiên cứu và thảo luận

3.1. Thực trạng nguồn nhân lực du lịch Mù Cang Chải

Theo số liệu thống kê tính đến hết năm 2020, toàn huyện Mù Cang Chải có khoảng 2.200 người tham gia vào hoạt động du lịch, trong đó, nhân lực trực tiếp có khoảng 630 người (trong đó có 88 lao động đã được bồi dưỡng thông qua các lớp nghiệp vụ du lịch do Trường Cao đẳng Văn hóa, Nghệ thuật và Du lịch phối hợp với Ủy ban nhân dân huyện tổ chức, chiếm khoảng 14,7%), còn lại là nhân lực gián tiếp. Tỷ lệ nguồn nhân lực du lịch có trình độ ngoại ngữ rất thấp (chỉ khoảng 0,5%) [8].

Cụ thể, cộng đồng địa phương tại Mù Cang Chải tham gia cung cấp các dịch vụ cơ bản như sau:

- Tham gia kinh doanh lưu trú và dịch vụ ăn uống: Hiện nay trên địa bàn huyện Mù Cang Chải 103 cơ sở lưu trú, 71 nhà hàng cung cấp dịch vụ ăn uống, đáp ứng nhu cầu phục vụ trên 2.700 lượt khách/ngày.

- Tham gia kinh doanh vận chuyển: Trên địa bàn hiện có 1 đội xe ôm tự quản, tham gia chở khách du lịch. Phần lớn các lao động này đều chưa được tham gia các lớp đào tạo về du lịch.

- Tham gia kinh doanh từ nghề sản xuất truyền thống: Một số hộ gia đình trên địa bàn huyện hiện đang tham gia duy trì 4 nghề truyền thống: Nghề rèn, nấu rượu thóc, làm khèn Mông và dệt thổ cẩm.

- Tham gia kinh doanh hàng hóa và sản phẩm lưu niệm: Các hộ gia đình chủ yếu kinh doanh tự phát, hiện tại chưa có gian hàng kinh doanh hàng hóa và sản phẩm lưu niệm được đầu tư với quy mô lớn.

- Hoạt động hướng dẫn: Trên địa bàn huyện hiện nay đã có hướng dẫn viên địa phương tham gia hướng dẫn du khách tham quan. Tuy nhiên, hoạt động hướng dẫn của họ chưa thực sự chuyên nghiệp và hiệu quả, còn thiếu về số lượng và yếu về chất lượng, đặc biệt là hướng dẫn viên cho du khách quốc tế.

- Hoạt động biểu diễn nghệ thuật truyền thống: Duy trì thường xuyên 40 đội văn nghệ quần chúng; thành lập 2 bản giữ gìn vốn dân ca Mông tại xã Dế Xu Phình; 04 đội múa khèn Mông các xã La Pán Tẩn, Mồ Dề, Chê Cu Nha và Khao Mang; 01 đội văn nghệ dân tộc Thái của thị trấn.

Mặc dù trong những năm gần đây, được sự hỗ trợ của các tổ chức, chính quyền thì cộng đồng địa phương đã được tham gia một số khóa đào tạo, tập huấn để nâng cao trình độ, kỹ năng phục vụ khách du lịch. Tuy nhiên vẫn còn nhiều hạn chế, nguồn nhân lực còn thiếu về số lượng và yếu về trình độ nên chưa đáp ứng tối đa nhu cầu của du khách, ảnh hưởng lớn đến sự phát triển du lịch của địa phương.

3.2. Đánh giá sự tham gia của cộng đồng trong hoạt động du lịch ở Mù Cang Chải

3.2.1. Tình hình tham gia hoạt động du lịch của cộng đồng

Kết quả điều tra tại bảng 1 cho thấy, thời gian cộng đồng tham gia du lịch hầu như từ 1-3 năm (chiếm tỷ lệ 47,7%), do một vài năm trở lại đây, du lịch Mù Cang Chải đang dần phát triển và thu hút du khách, đã tạo thêm việc làm cho người dân địa phương. Họ tham gia vào nhiều nhất vào

hoạt động phục vụ lưu trú và ăn uống (chiếm 41,7%), vận chuyển (chiếm 20,9%), tập trung chủ yếu tại khu vực thị trấn Mù Cang Chải và xã Púng Luông. Tuy nhiên, trên địa bàn chưa có nhiều hướng dẫn viên và đặc biệt là người dân chưa được tham gia trong hoạt động quản lý du lịch, cho thấy mức độ trao quyền cho cộng đồng ở Mù Cang Chải còn thấp. Mức thu nhập bình quân của người dân trong tháng tương đối thấp (từ 500.000 - 1.500.000đ chiếm tỷ lệ 37,7%), nguyên nhân có phần do ảnh hưởng của đại dịch Covid-19 trong 2 năm trở lại đây, và du lịch chưa thực sự là ngành nghề chính của người dân nên đa phần thu nhập từ du lịch chỉ hỗ trợ một phần hoặc không đáng kể cho sinh hoạt. Về đặc điểm nhân khẩu học, chủ yếu người dân tham gia hoạt động du lịch trong độ tuổi từ 18-35 tuổi (chiếm 69,1%). Điều đó cho thấy đây là nguồn lao động trẻ, sẵn sàng học hỏi, trau dồi kinh nghiệm, là nguồn lực tiềm năng cho phát triển du lịch địa phương. Tuy nhiên, trình độ học vấn của họ chưa cao, học hết THPT chiếm tỉ lệ cao nhất (61,7%), tỉ lệ người dân có trình độ trung cấp trở lên khá thấp (23,7%), vì vậy đặt ra vấn đề là cần nâng cao năng lực cho cộng đồng địa phương để phát triển du lịch thực sự hiệu quả và bền vững.

Bảng 1. Tình hình tham gia hoạt động du lịch của cộng đồng

	Đặc điểm	Số lượng (Người)	Tỷ lệ (%)
Hình thức tham gia hoạt động du lịch	Quản lý hoạt động du lịch	0	0
	Hướng dẫn viên	28	8,0
	Biểu diễn nghệ thuật	47	13,4
	Nghề thủ công truyền thống	42	12,0
	Vận chuyển	73	20,9
	Phục vụ lưu trú, ăn uống	146	41,7
	Khác	14	4,0
Thời gian tham gia du lịch	Dưới 1 năm	81	23,1
	1-3 năm	167	47,7
	Trên 3 năm	102	29,1
Mức thu nhập bình quân trong tháng từ du lịch (VNĐ)	Dưới 500.000	78	22,3
	500.000-1.500.000	132	37,7
	1.500.000-3.000.000	84	24,0
	Trên 3.000.000	56	16,0
Thu nhập từ du lịch hỗ trợ cuộc sống như thế nào?	Không đáng kể	103	29,4
	Hỗ trợ một phần	205	58,6
	Đủ cho sinh hoạt	42	12,0
Độ tuổi	18-25 tuổi	95	27,1
	26-35 tuổi	147	42,0
	36-55 tuổi	77	22,0
	Trên 55 tuổi	31	8,9
Trình độ học vấn	Học hết THCS	51	14,6
	Học hết THPT	216	61,7
	Trung cấp trở lên	83	23,7

(Nguồn: Kết quả xử lý của tác giả, 2021)

3.2.2. Mức độ đánh giá

Qua quá trình phân tích và tổng hợp từ các nghiên cứu, tác giả chọn thang đo 7 bậc của Pretty (1995) làm căn cứ đánh giá, đây cũng là thang đo có tính phổ cập và được áp dụng nhiều trong các nghiên cứu về sự tham gia của cộng đồng, đặc biệt là nghiên cứu về sự tham gia của cộng đồng trong phát triển du lịch. Các mức độ tham gia và hình thức biểu hiện được mô tả cụ thể như sau:

(1) Tham gia thụ động: Cộng đồng chỉ được xem là đối tượng du lịch (tài nguyên), người dân không được đưa ra ý kiến và không có vai trò gì đối với kế hoạch phát triển du lịch, hoạt động phát triển du lịch của địa phương

(2) Tham gia cung cấp thông tin: Giới hạn những người tham gia cung cấp thông tin bằng cách trả lời bảng hỏi và khảo sát... và kết quả của nghiên cứu không được chia sẻ với mọi người.

(3) Tham gia tư vấn: Những người tham gia đại diện sẽ được đưa ra ý kiến cho cộng đồng địa phương, quan điểm của cộng đồng được lắng nghe một phần.

(4) Tham gia khuyến khích vật chất: Người dân tham gia với tư cách là các nguồn lực (ví dụ như nguồn lao động) để đổi lấy các khuyến khích vật chất (thực phẩm, tiền mặt). Cộng đồng tham gia theo kiểu hình thức, họ không có cổ phần, cũng như không góp mặt trong các quá trình diễn ra dự án.

(5) Tham gia chức năng: Người dân tham gia bằng cách hình thành các nhóm để đáp ứng mục tiêu từng phần liên quan đến dự án hoặc tổ chức cộng đồng được thành lập có xu hướng phụ thuộc vào các hỗ trợ từ bên ngoài.

(6) Tham gia tương tác: Cộng đồng tham gia vào quá trình phân tích, phát triển kế hoạch, được kiểm soát việc ra quyết định, xây dựng kế hoạch sử dụng hợp lý nguồn tài nguyên ở địa phương. Sự tham gia được xem như là một quyền lợi và là một phương tiện để đạt mục tiêu.

(7) Tham gia chủ động: Đây là mức độ cao nhất của thang đo, ở mức độ này, cộng đồng đưa ra các sáng kiến độc lập và có quyền tự quyết; họ liên hệ với các tổ chức bên ngoài để nhận được tư vấn, giữ quyền kiểm soát việc sử dụng các nguồn lực; tự phân phối của cải và quyền lực đảm bảo sự công bằng.

3.2.3. Kết quả đánh giá

Bảng 2. Đánh giá mức độ tham gia của cộng đồng trong hoạt động du lịch

Mức độ tham gia	Các hoạt động có sự tham gia của cộng đồng		
	<i>Hoạt động bảo vệ tài nguyên du lịch</i>	<i>Hoạt động cung ứng dịch vụ và lập kế hoạch phát triển dịch vụ du lịch</i>	<i>Hoạt động quảng bá du lịch</i>
	(Tỷ lệ %)	(Tỷ lệ %)	(Tỷ lệ %)
1. Tham gia thụ động	28,0	8,0	24,0
2. Tham gia cung cấp thông tin	34,9	9,7	38,3
3. Tham gia tư vấn	16,0	12,3	8,9
4. Tham gia khuyến khích vật chất	9,4	54,6	10,0
5. Tham gia chức năng	7,7	10,0	6,6
6. Tham gia tương tác	4,0	4,9	7,7
7. Tham gia chủ động	0	0,6	4,6

(Nguồn: Kết quả xử lý của tác giả, 2021)

- Mức độ tham gia của cộng đồng trong hoạt động bảo vệ tài nguyên du lịch:

Theo kết quả khảo sát về mức độ tham gia của cộng đồng tại Mù Cang Chải vào hoạt động bảo vệ tài nguyên du lịch còn thấp, đa phần chỉ dừng lại ở bậc 2 – tham gia cung cấp thông tin trong 7 bậc thang đo Pretty với tỷ lệ 34,9% (122/350 người dân). Bậc này thể hiện người dân sẵn sàng cung cấp thông tin hoặc trả lời các câu hỏi liên quan đến hoạt động bảo vệ môi trường và tài nguyên du lịch tại địa phương và không có người dân nào tham gia ở bậc chủ động (bậc 7). Điều này cho thấy mô hình quản lý và tự quản tài nguyên còn chưa tốt, mặc dù việc bảo vệ môi trường và tài nguyên du lịch là điều cần thiết để phát triển hoạt động du lịch và cộng đồng đóng vai trò quan trọng trong hoạt động này, nhưng cộng đồng chưa được trao quyền, chưa nhận thức đúng đắn về vai trò, trách nhiệm và chưa thực sự là người làm chủ tài nguyên du lịch. Đây cũng là vấn đề thách thức lớn đối với sự phát triển du lịch bền vững ở Mù Cang Chải hiện nay. Bởi môi trường sinh thái nhiều điểm đến du lịch ở Mù Cang Chải được đánh giá là còn tương đối nguyên sơ, có độ đa dạng sinh học cao, tài nguyên văn hóa hấp dẫn, đặc sắc, tuy nhiên do trình độ quản lý còn hạn chế, ý thức bảo vệ tài nguyên du lịch của người dân chưa cao đã và đang tạo ra những tác động, hệ lụy tiêu cực làm cho tài nguyên du lịch có nguy cơ suy thoái nhanh.

- Mức độ tham gia của cộng đồng trong hoạt động cung ứng các dịch vụ và lập kế hoạch phát triển du lịch:

Về mức độ tham gia của cộng đồng trong cung ứng các dịch vụ du lịch và lập kế hoạch phát triển du lịch tại Mù Cang Chải chỉ mang tính hình thức hay thụ động, mới dừng lại cao nhất ở

mức tham gia khuyến khích vật chất (bậc 4 - chiếm 54,6%), ý nghĩa của bậc đánh giá này là người dân tham gia hoạt động du lịch khi nhìn thấy được lợi ích và họ được sự trả công tương xứng. Du lịch đem lại cho người dân cơ hội việc làm tốt hơn sinh kế truyền thống, nguồn thu nhập gia tăng đáng kể cùng với sự cải thiện các công trình phúc lợi xã hội vì thế tỉ lệ cộng đồng chủ yếu tham gia ở mức này cũng là điều dễ hiểu. Hình thức biểu hiện của sự tham gia này là việc cung cấp dịch vụ du lịch một cách tự phát hoặc tham gia phục vụ ở dạng cung cấp sức lao động cho các cơ sở kinh doanh du lịch. Điều này sẽ xảy ra những hệ lụy như phát triển du lịch “nóng” thiếu bền vững, mai một sự thật thà của người dân địa phương, đánh mất nét văn hóa bản địa, phân phối lợi ích và trách nhiệm thiếu công bằng... dẫn đến phá vỡ mục tiêu phát triển bền vững.

- Mức độ tham gia của cộng đồng trong hoạt động quảng bá du lịch:

Qua đánh giá khảo sát được thể hiện trong bảng 1, hầu hết người dân còn thụ động và trông chờ vào các hoạt động quảng bá của địa phương – bậc 1 (chiếm 24%). Tuy kiến thức về hoạt động quảng bá, marketing của cộng đồng còn rất hạn chế, nhưng khi được các cơ quan bên ngoài (thực hiện chức năng quảng cáo) hướng dẫn tham gia quảng cáo dịch vụ trên website, tạp chí, báo... thì họ sẵn sàng tham gia nhưng chỉ dừng ở mức độ cung cấp thông tin theo yêu cầu và gợi ý, theo khảo sát có 38,3% người dân trả lời họ tham gia ở mức độ thông tin tương ứng với bậc 2 của thang đo, đây cũng là tỉ lệ tham gia cao nhất trong thang đo. Điều này cho thấy cộng đồng còn trông chờ, phụ thuộc nhiều vào hoạt động quảng bá của địa phương, họ chưa thực sự chủ động đưa ý kiến, ý tưởng để các công ty quảng cáo dịch vụ theo yêu cầu của mình.

4. Kết luận

Thông qua các phương pháp nghiên cứu, tác giả đã nhìn nhận, đúc kết và xác minh một cách khoa học nhất về nghiên cứu đánh giá mức độ tham gia của cộng đồng địa phương trong hoạt động tại Mù Cang Chải. Người dân mới tham gia hoạt động du lịch trong một vài năm trở lại đây, đa phần là những người trẻ tuổi, tuy nhiên, trình độ học vấn của cộng đồng chưa cao, du lịch chưa thực sự là ngành nghề đóng góp thu nhập chính trong cuộc sống của họ. Nhìn chung, cộng đồng địa phương tại Mù Cang Chải mới chỉ tham gia cung cấp thông tin trong hoạt động bảo vệ tài nguyên du lịch và quảng bá du lịch (bậc 2) và tham gia khuyến khích vật chất trong hoạt động cung ứng các dịch vụ và lập kế hoạch phát triển dịch vụ du lịch (bậc 4) trên thang đo 7 bậc của Pretty. Như vậy, nhận thức và sự tham gia của cộng đồng trong hoạt động du lịch tại Mù Cang Chải còn thấp, điều này là những rào cản lớn ảnh hưởng đến sự phát triển du lịch Mù Cang Chải.

Khuyến nghị: Để tăng cường sự tham gia của cộng đồng địa phương trong hoạt động du lịch, góp phần phát triển du lịch bền vững, chính quyền địa phương cùng các tổ chức cần phải thực hiện nhiều giải pháp như: nâng cao nhận thức, tăng cường năng lực cho cộng đồng thông qua các lớp tập huấn, khóa học về kỹ năng, nghiệp vụ du lịch, đào tạo ngoại ngữ; tổ chức giao lưu, học tập thực tế ở các mô hình du lịch thành công ở những địa phương khác, thu hút người dân đưa ra các quyết định về hoạt động du lịch; hỗ trợ cộng đồng về nguồn vốn, cơ chế chính sách, cơ sở vật chất kỹ thuật phục vụ du lịch; xây dựng ban quản lý du lịch trong đó có sự tham gia của cộng đồng và gắn kết các bên liên quan trong phát triển du lịch, hướng tới mục tiêu phát triển du lịch bền vững.

TÀI LIỆU THAM KHẢO/ REFERENCES

- [1] B. A. T. Nguyen, T. T. H. Truong, and M. T. Le, “People's participation in community-based eco-tourism development in Cam Thanh Bay Mau Coconut Forest - Hoi An,” (in Vietnamese), *Journal of Science - Hue University Social Sciences and Humanities*, vol. 128, no. 6D, pp. 53-70, 2019.
- [2] T. L. Ngo, “Assessing community participation in ecotourism development at Bidoup Nui Ba National Park,” *Van Hien University Journal of Science*, vol. 6, no. 2, pp. 96-102, 2018.
- [3] S. R. Arnstein, “A Ladder Of Citizen Participation,” *Journal of the American Planning Association*, vol. 35, no. 4, pp. 216-224, 1969.

- [4] D. Deshler and D. Sock, "Community development participation: a concept review of the international literature," presented in conference International league for social commitment in adult education, Linungskile, Sweden, 1985.
- [5] J. N. Pretty, "Participatory learning for sustainable agriculture," *World development*, vol. 23, no. 8, pp. 1247-1263, 1995.
- [6] C. Tosun, "Limits to community participation in the tourism development process in developing countries," *Tourism Management*, vol. 21, no. 8, pp. 613-633, 2000.
- [7] People's Committee of Mu Cang Chai district, *Report on results of tourism development in Mu Cang Chai district for the period 2015 -2020*, 28 Dec 2020.
- [8] People's Committee of Mu Cang Chai district, *Report on results of socio-economic, defense - security tasks in 2020, orientation and tasks 2021*, 14 Dec 2020.